

این پهنه آبی برای هر ایرانی جایی هست؛ از پژوهشگر و کارآفرین تا هنرمند و گردشگر. دریا می تواند کلاس یادگیری، کارگاه نوآوری و میدان کار و زندگی باشد. اقتصاد دریا نیز سهم هر ایرانی از آینده است؛ آینده ای که در دست صدفی از فرصت می گذارد. این اقتصاد دریامحور، ایران را وارد عصر جدید توسعه می کند. نسل جدید با بهره گیری از دانش فناوری، مدیریت و مهارت های کارآفرینی، توانسته اند بخش هایی از اقتصاد سنتی را به عرصه ای نوآورانه و مدرن تبدیل کنند. این جوانان، با شناسایی فرصت های مغفول در بازار محلی و ایجاد کسب و کارهای نوآور، توانسته اند علاوه بر ایجاد شغل برای خود، زمینه مشارکت سایر افراد در اقتصاد دیجیتال را فراهم کنند.

سیاست های کلی توسعه دریا محور که از سوی مقام معظم رهبری ابلاغ شده، بر ایجاد مدیریت یکپارچه، ارتقای جایگاه ایران در منطقه، تسهیل سرمایه گذاری، تدوین طرح جامع توسعه دریامحور و صیانت از محیط زیست تأکید دارد. همه این موارد در دستور کار وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی قرار گرفته است. ایران با جایگاه ژئوپلیتیک ویژه و تنوع اقلیمی می تواند ظرف کمتر از یک دهه به قطب گردشگری دریایی منطقه تبدیل شود. تحقق این چشم انداز نیازمند هم افزایی دستگاه ها، جذب سرمایه گذاران، ارتقای مهارت ها و حفاظت از محیط زیست است.

اولیبتی برای ساخت شناورهای کوچک و متوسط

بر اساس گفته های «خراسانچی»؛ برنامه طراحی و ساخت نخستین Crew Boat الکتریکی ایرانی آغاز شده و این شناور قرار است اولین محصولی باشد که به طور خاص برای استفاده دریایی طراحی و ساخته شده است. این پروژه در همکاری نزدیک با شرکت های دانش بنیان داخلی و تحت پوشش برنامه ملی توسعه اقتصاد دریامحور پیش می رود. به گفته او، استارت این پروژه در سال ۱۴۰۴ چندماه پیش زده شده و محصول اکنون مراحل دریافت مجوز اعتبار مالیاتی را پشت سر گذاشته است. این مجوز از طریق سازوکار اعتبار مالیاتی نفتکش صادر شده و مسیر توسعه محصول را تسهیل می کند. مالک آن نفتکش جمهوری اسلامی ایران است. امید می رود این پروژه در آینده ای نزدیک وارد فاز ساخت و سپس تجاری سازی شود.

تمرکز برنامه ملی توسعه اقتصاد دریامحور بر ساخت شناورهای کوچک و متوسط پاسخی دقیق و مبتنی بر واقعیت های صنعتی کشور به این شرایط است. ساخت کشتی های اقیانوس پیمای نیازمند زنجیره ای پیچیده از فناوری های سطح بالا بازارهای پایدار و توان تولید موتورهای فوق سنگین است؛ حوزه ای که هیچ یک از مؤلفه های آن در شرایط فعلی ایران توجیه عملیاتی و اقتصادی ندارد. در مقابل بازار گسترده داخلی برای شناورهای ۲۶۰۰ تا ۱۴۰۰ تنسب بخار، ظرفیت تولید موتورهای الکتریکی در صنایع نفت و گاز و حضور فعال شرکت های دانش بنیان، یک مزیت رقابتی واقعی را شکل داده است. پروژه Crew Boat الکتریکی ایرانی نخستین تلاش رسمی برای ورود کشور به عرصه تولید شناورهای تمام الکتریکی به صورت بومی سازی شده است. اهمیت این پروژه تنها در ساخت یک شناور جدید خلاصه نمی شود، بلکه نشان دهنده آغاز مرحله ای از توانمندسازی صنعتی است که می تواند الگوی آینده طراحی و ساخت شناورهای پاک در ایران باشد. این محصول که برای نخستین بار پیشران الکتریکی دریایی را به طور کاملاً اختصاصی و استانداردسازی شده به کار می گیرد، می تواند شکاف فناوریانه میان ایران و بازار جهانی را کاهش دهد و کشور را وارد زنجیره نوآوری های بین المللی کند. در سطح کلان این پروژه یک گام راهبردی در جهت تحقق اقتصاد دریامحور است؛ اقتصادی که بدون حضور شناورهای چابک، کم مصرف، استاندارد و فناوریانه امکان رقابت در بازار منطقه ای و بین المللی را نخواهد داشت. ایران با توسعه این نوع شناورها نه تنها می تواند وابستگی خود به واردات موتورهای دیزلی خارجی را کاهش دهد، بلکه قادر خواهد بود برای نخستین بار یک محصول High-Tech دریایی را وارد بازار منطقه کند. این مسیر اگر به درستی پشتیبانی شود، می تواند زمینه ساز شکل گیری نسل جدیدی از شناورهای پاک، هوشمند و رقابتی در ایران باشد و جایگاه کشور را در اکوسیستم دریایی منطقه ارتقا دهد.

رونمایی از بوستر جایزه ملی رویداد معین التّجار

در حاشیه آیین افتتاحیه نمایشگاه توانمندی های اقتصاد دانش بنیان دریامحور، از بوستر «رویداد نوآوری جایزه ملی معین التّجار در پهنه خلیج فارس» با حضور حسین افشین، معاون علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس جمهور و علی عبدالعلی زاده، نماینده رئیس جمهور در هماهنگی اجرای سیاست های کلی توسعه دریامحور رونمایی شد. این برنامه با هدف تقویت زیست بوم نوآوری دریامحور و هدایت سرمایه ها به سمت اقتصاد دریا معرفی شد. این رویداد به منظور توسعه اقتصاد نوآوری در جنوب کشور و ایجاد ارتباط مؤثر میان ایده پردازان، سرمایه گذاران و صنایع مرتبط با حوزه دریا طراحی شده است. این طرح می کوشد با ایجاد جریانی پویا، نسل جدید کارآفرینان را تشویق کرده و بستر لازم برای ورود سرمایه گذاری ها به حوزه اقتصاد دریایی را فراهم کند. چشم انداز رویداد نیز تبدیل شدن آن به گردهمایی سالانه و پایدار برای افعلان اقتصاد دریا عنوان شده است. این گردهمایی قرار است زمینه توسعه ظرفیت های انسانی و گسترش همکاری های ملی و بین المللی را در پهنه خلیج فارس فراهم آورد.

اولویت های ملی (مانند کشاورزی دانش بنیان، انرژی های تجدیدپذیر و هوش مصنوعی) باشد و ایران را یک قدم به اقتصاد دانش بنیان پایدار و مقاوم در برابر تحریم ها نزدیک تر کند.

معرفی توانمندی دانش بنیان های دریایی به بخش های حاکمیت

مهدی خراسانچی، دبیر برنامه ملی توسعه اقتصاد دریامحور معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری نیز در آیین آغاز به کار این نمایشگاه، اظهار داشت: در معاونت علمی ریاست جمهوری وظیفه حمایت از توسعه فناوری و ترویج اقتصاد دریا به عهده برنامه ملی توسعه اقتصاد دریامحور گذاشته شده و ما در برنامه این حمایت ها را محدود به تامین مالی با بودجه های محدود به نکرده ایم. در واقع معتقدیم شرکت های دانش بنیان حاضر در این نمایشگاه و خیل جوانان مستعد و هسته های فناور حاضر در سالن بیشتر نیازمند حمایت معنوی هستند.

این مقام مسئول در معاونت علمی ریاست جمهوری همچنین افزود: اگر این جوانان دیده شوند و در توسعه و انتقال به آن ها اعتماد شود و درهای بازار دولتی اقتصاد دریا به روی آن ها باز شود، منابع لازم برای توسعه محصول و بازار را خود جذب خواهند کرد. کما اینکه شاهد تجربه نو و موفق در گذشته بوده ایم. وی ادامه داد: هدف اصلی از برگزاری این نمایشگاه معرفی توانمندی ها در بخش های مختلف حاکمیت است تا حمایت مادی و معنوی همه دستگاه ها را به سمت شرکت های دانش بنیان فعال در اقتصاد دریا سوق دهیم. همانطور که در بازدید از نمایشگاه ملاحظه خواهید کرد، ما اقتصاد دریا را متشکل از طیف وسیعی از حوزه ها و مشخصاً ۱۰ اکالان سرفصل می بینیم.

دبیر برنامه ملی توسعه اقتصاد دریامحور معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری گفت: اولویت ما در مرحله اول تولید محصولات با ارزش افزوده بالا و سپس تکمیل زنجیره های مرتبط است. با همین نگاه اولین و در حال حاضر شرکت پیشران نوآوری در زنجیره توسط همین برنامه در شورای راهبری فناوری کشور پیشنهاد شده و به تصویب رسیده تا زنجیره پرورش ماهی در قفس به دست شرکت های دانش بنیان به حرکت درآید و عقب اندازی از برنامه های توسعه سریع تر جبران شود. «خراسانچی» بیان داشت: همچنین پروژه انتقال فناوری تکثیر صنعتی ماهیان بومی خلیج فارس با رویکرد رفع خلأها در زنجیره و خلق ارزش بالا با سرمایه گذاری یک شرکت دانش بنیان و حمایت های معاونت علمی و صندوق نوآوری و شکوفایی آغاز شده و از آنجا که شاهد افت رتبه لجستیک در چندسال اخیر بودیم، ارتقای آن با هوشمندسازی بنادر و فرایندهای تجاری در اولویت برنامه قرار گرفته است.

وی در بخش پایانی صحبت های خود خاطرنشان کرد: هنگامی که هدف را شناورسازی فتح بازار صادراتی منطقه قرار می دهیم، راهی جز ارتقای فناوری شناورهای کوچک سباز و حرکت به سمت شناورهای با سوخت جایگزین نداریم و لذا پروژه اولین شناور حمل خدمه الکتریکی با همین نگاه و از مجرای اعتبار مالیاتی یکی از شرکت های بزرگ کشتیرانی کشور آغاز شده است.

«خراسانچی» تأکید می کند که ایران در زمینه تولید موتورهای الکتریکی صنعتی به ویژه برای حوزه نفت و گاز توانمندی قابل توجهی دارد. اگرچه این موتورها دریایی نیستند، اما شرکت های دانش بنیان قادرند با اعمال تغییرات تخصصی پیشران های الکتریکی را برای استفاده در شرایط خاص دریا استانداردسازی کنند. او مثال می زند که شرکت بنیان موتور، موتور دیزل اتوبوس را دریایی کرده است؛ بنابراین همان فرایند می تواند برای موتورهای الکتریکی نیز رخ دهد. مهندسی شرایط محیطی شامل رطوبت بالا، نمک، ضربه و لرزش، قواعد استاندارد دریایی و حفاظت الکتریکی از جمله عواملی است که باید در این تبدیل لحاظ شود.

الزامات ایجاد اشتغال از مسیر دریا

اقتصاد دریامحور ایران امروز فرصتی واقعی برای اشتغال ایجاد کرده است. از سواحل و آبراه های کشور گرفته تا صنایع انرژی، فناوری و گردشگری دریایی، هر ایرانی می تواند سهمی از فرصت های شغلی و کسب درآمد در این بخش را پیدا کند. بیش از ۸۰ درصد تجارت جهان از مسیر دریا عبور می کند. کشتی ها را می توان شهرهای شناوری دانست که نیازمند سوخت، آموزش، خدمات و هوشمندی هستند و بنادر، قلب تپنده این شبکه محسوب می شوند؛ جایی که کالا، صنعت و فناوری به هم می رسند. در کنار بنادر، صنعت کشتی سازی و صنایع دریایی دفاعی، زنجیره ای از مهارت و فناوری را زنده نگه می دارد. دریا، اما تنها کار و صنعت نیست؛ جایی است برای کشف، ماجراجویی و آرامش. از جزیره ها تا سواحل بکر، گردشگری دریایی می تواند اقتصادی انسانی تر و زنده تر بسازد. امروزه فناوری چهره اقتصاد دریا را دگرگون کرده است. تحول دیجیتال، تحول سبز و رباتیک، آینده این پهنه را باز تعریف می کنند. در

اقتصادی و اجرایی هستند. افشین با اشاره به اینکه سکوی ملی هوش مصنوعی به عنوان بستر اصلی توسعه فناوری در کشور طراحی شده است، افزود: این سکوی ملی مانند یک سیستم عامل عمل می کند و امکان نصب نرم افزارهای تخصصی بر روی آن فراهم است. هدف اصلی کاهش هزینه تولید هوش مصنوعی در کشور و افزایش سرعت اجرای پروژه ها است.

معاون علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رییس جمهور با اشاره به قابلیت های سکوی ملی هوش مصنوعی توضیح داد: با استفاده از این سکو، امکان تولید یک چت بات ظرف مدت یک روز فراهم است. آموزش و یادگیری آن دو تا سه هفته طول می کشد، اما فرآیند تولید به صورت ابزارمحور انجام می شود. وی افزود: گسترش این سکو باعث می شود تولید ابزارها و تجاری سازی فناوری ها با هزینه کمتر و سرعت بالاتر انجام شود. تمامی اقدامات مطابق الزامات سسکوی ملی صورت می گیرد و معاونت علمی صرفاً از پروژه هایی حمایت می کند که این الزامات را رعایت کرده و امکان توسعه روی سکو را داشته باشند. افشین در پایان خاطر نشان کرد: هر توسعه جدیدی که انجام شود، به امکانات سکوی ملی اضافه می شود و این روند نشان دهنده حرکت واحد و هدفمند در مسیر توسعه هوش مصنوعی و فناوری های دریایی است.

چشم انداز اهمیت نمایشگاهی برای دانش بنیان های دریایی

برگزاری نمایشگاه ملی توانمندی های دانش بنیان اقتصاد دریامحور در این مقطع زمانی، بیش از یک رویداد نمایشگاهی، یک اقدام استراتژیک ملی برای تحقق سیاست های ابلاغی رهبر معظم انقلاب در حوزه توسعه دریامحور است. ایران با داشتن بیش از ۵۸۰۰ کیلومتر خط ساحلی و دسترسی به خلیج فارس، دریای خزر و دریای عمان، یکی از بالاترین پتانسیل های جهان در اقتصاد دریا را داراست، اما تاکنون بخش عمده این ظرفیت به دلیل وابستگی به واردات و ضعف فناوری بلااستفاده مانده است.

اتصال نیازهای واقعی کشور به راه حل های دانش بنیان یکی از نکات دارای اهمیت ویژه برای توسعه اقتصاد دریامحور در کشور است و به نظر می رسد برگزاری چنین رویدادهایی می تواند به اجرایی شدن این برنامه ها کمک کند. همانطور که نماینده رئیس جمهور تأکید کرد، دولت باید «پشتیبان» شرکت های دانش بنیان باشد نه «کارفرما». این نمایشگاه دقیقاً محلی برای رویارویی مستقیم مدیران دولتی با جوانان فناور است تا نیازهای اولویت دار (مانند امنیت غذایی دریایی، حفاظت محیط زیست و حمل و نقل سبز) با محصولات داخلی حل شود.

موضوع کاهش وابستگی ارزی و صرفه جویی کلان نیز جزو مسائلی است که مورد توجه سیاست گذاران و مسئولان مختلف دولت قرار دارد. تجربه نمایشگاه های مشابه نیز نشان می دهد تمرکز بر فناوری های دریایی می تواند میلیاردها دلار واردات تجهیزات، شناور و محصولات دریایی را کاهش داده و همزمان صادرات دانش بنیان را افزایش دهد.

تکمیل زنجیره ارزش اقتصاد دریا نیز از دیگر اولویت های برنامه ریزی شده برای این نمایشگاه ملی است. حوزه دریا مجموعه ای گسترده از صنایع (از پرورش آبزیان تا گردشگری دریایی و انرژی های تجدیدپذیر) و مسئولان مختلف دولت قرار دارد. تجربه نمایشگاه های مشابه نیز نشان می دهد تمرکز بر فناوری های شرکت های کوچک دانش بنیان را به صنایع بزرگ متصل می کند.

تقویت خودباوری ملی و امیدآفرینی اما از موضوعاتی است که شاید در ظاهر کمتر مورد توجه قرار گیرد، اما برگزاری رویدادهای ملی جهت معرفی ظرفیت ها و توانمندی های داخلی به ویژه در حوزه دانش بنیان و اقتصاد دریامحور می تواند به دستیابی این مهم کمک کند. در شرایط تحریم، نمایش صدها دستاورد واقعی دانش بنیان در حوزه ای استراتژیک مانند دریا، پیام روشنی به جامعه می دهد: ایران می تواند با تکیه بر دانش داخلی، نه تنها نیازهای خود را تأمین کند، بلکه به صادرکننده فناوری های پیشرفته دریایی در منطقه تبدیل شود. برگزاری این نمایشگاه ملی به اعتقاد بسیاری از کارشناسان برداشتن گامی عملی برای اقتصاد مقاومتی و دانش بنیان در کشور است. این رویداد بخشی از نقشه راه معاونت علمی برای دانش بنیان کردن اقتصاد است. با توجه به اینکه بیش از ۱۰ هزار شرکت دانش بنیان در کشور فعال هستند، چنین نمایشگاه های موضوعی می توانند سهم اقتصاد دانش بنیان را از تولید ناخالص داخلی به سطوح بالاتری برسانند و هزاران شغل تخصصی ایجاد کنند.

در نهایت، نمایشگاه ملی توانمندی های دانش بنیان اقتصاد دریامحور نه تنها و پترینی از دستاوردها، بلکه نقشه راه عملی برای تبدیل دریا از یک «تهدید بالقوه» (واردات محور) به یک «فرصت طلایی» (صادراتی و فناورانه) است. موفقیت این رویداد می تواند الگویی برای برگزاری نمایشگاه های مشابه در سایر

